CURTEA DE APEL BĂLȚI

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul central
judecătorul Vladimir Craveț
Dosarul nr.2a-97/24

D E C I Z I E

13 iunie 2024 mun. Bălți

Colegiul Civil și de contencios administrativ
al Curții de Apel Bălți

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Adriana Garbuz
Judecătorii: Iulia Grosu
Andrian Ciobanu
Grefier: Radmila Roșca

examinînd în ședință publică apelul declarat de Gordaș Igor împotriva hotărîrii Judecătoriei Drochia, sediul central din 21 septembrie 2023, adoptată în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Gordaș Igor împotriva Puterii Judecătorești a republicii Moldova, în persoana sistemului unic judecătoresc național compus din 504 judecători și Judecătoriei Bălți privind constatarea faptului discriminării, încălcarea dreptului prin neadmiterea la accesul la justiție și încasarea prejudiciului moral-

a constatat:

La data de 16 februarie 2023, reclamantul Gordaș Igor s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Național Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent și a părții ei componente Judecătoria Bălți cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție și încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei în urma emiterii încheierii din 12.10.2022, pe cauza nr. 2-4620/2022.

În motivarea cererii a indicat că, la data de 12 octombrie 2022, de către Judecătoria Bălți sediul Central a fost emisă încheierea pe cauza nr. 2-4620/2022 prin care i-au fost încălcate drepturile sale.

Solicită constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție , încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei în urma emiterii încheierii nominalizate din 12.10.2022 pe cauza nr. 2-4620/2022.

Prin hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul central din 21 septembrie 2023, s-a respins, ca fiind neîntemeiată, acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gordaș Igor către Puterea Judecătorească a Republicii Moldova în persoana Sistemului judecătoresc Național Unic compus din 504 judecători cu statut echivalent și a părții ei componente judecătoria Bălți cu privire la constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor acestuia prin neadmiterea accesului la justiție și încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000,00 lei în urma emiterii încheierii din 12.10.2022, pe cauza nr.2-4620/2022.

La data de 18 octombrie 2023, Gordaș Igor a contestat hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Potrivit art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Apelantul Gordaș Igor a depus cererea de apel la 18 octombrie 2023, contestând hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul central, dispozitivul căreia a fost pronunțat la 21 septembrie 2023. Astfel, Colegiul atestă și constată că, apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de lege.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 30 ianuarie 2024, nu s-a dat curs cererii de apel declarată de Gordaș Igor, fiindu-i acordat termen pentru prezentarea cererii de apel motivată până la data de 27 februarie 2024, ora 16:00.

La data de 20 februarie 2024, apelantul Gordaș Igor a înregistrat cererea de apel motivată.

În motivarea apelului, apelantul a invocat că instanța de judecată a ignorat prevederile Codului de procedură civilă, și „legislația lingvistică" relevantă în vigoare în RM, normele constituționale, tratatele internaționale semnate și ratificate de RM care au asimilat limba autohtonă; regională și - limba de comunicare interetnică în RM - rusa (limba rusă), cu o limbă străină.

Atrage atenția asupra faptului că un număr de membri ai sistemului judiciar din RM, reprezentat de Sistemul Judiciar Național unificat, în mod

obraznic, deliberat şi consecvent, cu încălcarea legislaţiei în vigoare, desfăşoară procesul de judecată nu în limba de stat - moldovenească neolitizată, (clasică - asimilată vâlceană veche, (română), pe care o vorbeşte în mod corespunzător, ci într-o limbă/glotonimă care diferă de aceasta cu 40 - 45 %, adică - străină şi neidentică, „Novodel Creol" - limba română nouă relativizată, creată artificial în România în anii 1880-1904 prin asimilarea limbii române. Prin asimilarea dialectului argeşean-transilvănean al vechii limbi valahe cu occitana (franceza de sud), care este astăzi limbă de stat în România (dar nu şi în Moldova).

Menţionează că din punct de vedere istoric şi documentat trupele voievodului Maramureşului - Bogdan, care a creat principatul independent al Moldovei, (denumirea originală - Bogdania), erau formate din 48 % de valahi cu asimilare „largă" de către urmaşii daco - goţilor liberi, („sângeroşi" şi, făcând eforturi incredibile pentru a „opri" al doilea val de huni; avari; ugari; utiguri; a existat ca stat independent - cel puţin până în anul 500 d.Hr.), şi, - 43 % de ruteni, care, împreună, în procesul de asimilare reciprocă au format limba moldovenească; un singur etnos (naţiune) - moldovenii... Populaţia iniţială a principatului - avea aproximativ aceeaşi structură. Rutenii înşişi sunt o parte a ruşilor; grija faţă de pra-celţi de origine germanică, (ariană), „direcţia" şi faţă de cei autointitulaţi – „ruşi" genetic nu au nici o legătură.

Susţine că în virtutea unor paradoxuri istorice, prin intermediul lui Rurikovici, limba rusă în procesul de cucerire de către finlandezi; o parte din bălţi şi popoarele turcice din Ural au transferat-o şi, în câteva secole a devenit – „rusă mare", numită astfel până în 1924 când ca limbă de dialog interetnic în URSS, pe baza, inclusiv rutenii, au creat „rusa". Adică, anumiţi „ruşi" din Federaţia Rusă - nu au nici o legătură cu limba rusă şi nu ar putea avea...

A comunicat că instanţa de fond a luat în considerare un alt Pârât – „Puterea judecătorească a Republicii Moldova reprezentată de Sistemul Naţional Judecătoresc unificat format din 504 judecători...", trimiţând o copie a cererii de chemare în judecată la... instanţa de judecată din Drochia, care nu poate fi o persoană propriu-zisă şi nu are nici o împuternicire formalizată din partea Pârâtului...

Consideră că Judecătoria Drochia nu a procedat corect şi nu a reacţionat în nici un fel.

Susţine că instanţa de judecată, acceptând spre examinare cererea de chemare în judecată, redactată în limba oficială; regională; comunicare interetnică în RM - subdialectul basarabean al dialectului moldovenesc al variantei rutene autohtone a limbii rutene autohtone a limbii ruse, (limba rusă), în procesul de judecată ignoră art.3 alin. 167 din CPC al RM (1), care

este stipulat în felul următor:"...Dacă probele scrise şi cererea de chemare în judecată sunt într-o limbă străină, instanţa de judecată va dispune ca acestea să fie prezentate în traducere în modul stabilit de lege...".

Consideră că instanţa suferă de o „personalitate scindată" şi într-un caz, limba rusă este limba oficială, o limbă regională, limba de comunicare interetnică în RM, iar în celălalt caz este o limbă străină.

Motivează că Curtea a ignorat articolele (2); 4 (1); (2); 6; 7; 10; 13 (2); (4); 16 (1); (2); 18 (1); 20 (1); (2); 26 (1); (2); 114; 118 (3); art. VII, Secţiunea a VII-a din Constituţia Republicii Moldova; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la statutul limbii de stat a RSSM"; Legea RM „Cu privire la funcţionarea limbilor pe teritoriul RSSM"; Legea RM „Cu privire la schimbarea denumirii statului RSS Moldovenească în Republica Moldova"; Legea RM „Cu privire la revenirea grafiei latine în limba moldovenească"; Legea RM „Cu privire la prevederile de bază ale statutului special al localităţilor din stânga Nistrului; „Transnistria"; Legea RM „Cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz - Yeri)"; Legea RM „Cu privire la drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale şi la statutul juridic al organizaţiilor acestora"; Legea RM „Cu privire la aprobarea Concepţiei politicii naţionale"; Legea RM „Cu privire la reorganizarea sistemului judiciar"; Legea RM „Cu privire la asigurarea egalităţii" în lumina Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare; „Convenţia-cadru pentru protecţia minorităţilor naţionale".

Susţine că instanţa a aplicat Legea RM „Cu privire la libertatea de exprimare", care nu are nicio legătură cu speţa în cauză, ca argumente pentru a recunoaşte cererea ca fiind abuzivă.

A urmat raţionamentul scolastic al instanţei potrivit căruia judecătorul are drepturi largi de a stabili vinovăţia unui subiect în baza convingerii sale interioare, uitând că convingerea sa interioară trebuie să se bazeze pe legislaţia în vigoare...

Susţine că instanţa şi-a exprimat opinia într-o limbă similară, dar nu identică cu limba de stat neolitizată a RM, veche de sute de ani, ci într-un oarecare „novodel creol" - o nouă limbă română relativizată, creată în procesul de asimilare artificială a unui dialect diferit de o limbă străină; şi are doar o sută de ani; consideră „normal" să ignore o duzină de articole din Constituţia RM şi o duzină de legi organice; articolele relevante din CPC al RM, ca şi cum şi-ar demonstra „esenţa juridică divină".

Prin nerespectarea articolelor 166 (1); (2); 167 (1); 171 (1), (2) din CPC al RM, adică prin nerestituirea în termen a declaraţiilor de creanţă şi a

documentelor anexate, instanţa de judecată l-a împiedicat să aibă acces la justiţie pe calea recursului, deoarece judecătorul a „construit” Hotărârea în aşa fel încât acesta nu putea şti ce să atace. De asemenea, a împiedicat posibilitatea de a-l familiariza cu cauza, deoarece nu are calitatea de parte în cauză până când aceasta nu este acceptată spre examinare. Consideră evidentă o intenţie rău intenţionată, cu ideea unui act discriminatoriu.

Prin încheierea Curţii de Apel Bălţi din 04 martie 2024 a fost acceptat spre examinare apelul declarat de Gordaş Igor împotriva hotărârii judecătoriei Drochia, sediul central din 21 septembrie 2023 şi s-a intentat procedura de apel.

În instanţa de apel, apelantul Gordaş Igor a susţinut cererea de apel depusă, totodată a pledat pentru casarea hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul central din 21 septembrie 2023, cu restituirea cauzei la rejudecare.

Intimatul Sistemul judecătoresc Naţional Unic, în persoana Judecătoriei Bălţi, nu s-a prezentat, procedura citării legale a fost respectată, astfel Colegiul civil a considerat posibilă examinarea apelului în lipsa acestuia în temeiul art. 379 alin. (2) Cod Procedură Civilă RM.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând argumentele apelului în raport cu materialele cauzei, colegiul civil consideră că apelul urmează a fi respins cu menţinerea hotărârii instanţei de fond din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după de judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

Potrivit materialelor cauzei, la data de 12 octombrie 2022, Judecătoria Bălţi, sediul central, în persoana judecătorului Natalia Costaş, în temeiul art. 171 alin. (1), lit. b) Cod Procedură Civilă RM, a restituit cererea de chemare în judecată depusă de Gordaş Igor către Sistemul Judecătoresc al Republicii Moldova în persoana Sistemului Judecătoresc Naţional unic, compus din 504 , cu statut echivalent şi a părţii ei componente Judecătoria Soroca privind constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor sale prin neadmiterea accesului la justiţie şi încasarea prejudiciului moral, în urma emiterii încheierii nr. 2-2191/2022 din 26.09.2022.

Studiind încheierea nominalizată, Colegiul Civil constată că la depunerea cererii de chemare în judecată la data de 06 octombrie 2022 de către Igor Gordaş către Sistemul Judecătoresc al Republicii Moldova în persoana Sistemului Judecătoresc Naţional unic, compus din 504 , cu statut echivalent şi a părţii ei componente Judecătoria Soroca privind constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor sale prin neadmiterea accesului la justiţie

şi încasarea prejudiciului moral, în urma emiterii încheierii nr. 2-2191/2022 din 26.09.2022, cererea de chemare în judecată a fost depusă în instanţa care nu este competentă să judece cauza.

La caz, reclamantul/apelantul susţine că prin încheierea din 12 octombrie 2022, emisă de către Judecătoria Bălţi sediul Central pe cauza nr.2-4620/2022, i-au fost discriminate drepturile sale la înfăptuirea justiţiei.

Este de menţionat că, dreptul de acces la justiţie este indispensabil privind întregul ansamblu de garanţii procedurale în materie civilă. în lipsa unui acces la justiţie efectiv, toate celelalte garanţii de procedură sunt inutile şi lipsite de sens juridic, întrucît ele derivă de la liberul acces la o instanţă.

Potrivit art. 9 alin. (1) CPC, instanţei judecătoreşti îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, ale cărui limite şi al cărui conţinut sînt stabilite de prezentul cod şi de alte legi.

(2) Instanţa judecătorească explică participanţilor la proces drepturile şi obligaţiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părţilor şi altor participanţi la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale şi întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părţile despre posibilitatea iniţierii procesului de mediere şi ia orice alte măsuri necesare bunei desfăşurări a procesului, pune în discuţia părţilor şi altor participanţi la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acţiuni prevăzute de lege.

Prima instanţă, corect a indicat că, reclamantul a avut acces liber la justiţie, iar ultimul nu s-a folosit de drepturile sale oferite de legislaţia naţională.

Mecanismul de garantare al Convenţiei Europene vizează protecţia unor drepturi efective şi concrete şi nu a unor drepturi teoretice şi iluzorii. Asfel, este insuficient ca statele să autorizeze accesul la justiţie neîngrădit, în virtutea obligaţiilor pozitive ce le revin, ele sunt ţinute să asigure că un tribunal îndeplineşte anumite calităţi şi satisface anumite exigenţe pentru a putea fi considerat o instanţă de jurisdicţie în sensul normei internaţionale, accesul la care este determinat în restabilirea drepturilor încălcate.

Potrivit Jurisprudenţei Curţii Europene a drepturilor Omului, curtea a statuat că pentru ca un reclamant să se poată declara victimă, aceasta trebuie să prezinte dovezi pluazibile şi convingătoare ale probabilităţii survenirii unei încălcări, la care ar fi supus personal, fiind insuficiente nişte simple bănuieli sau ipoteze (cauza senator Lines GmbH împotriva a cincisprezece state membre ale Uniunii Europene, cererea nr.45572/00).

La caz, Gordaş Igor susţine că prin încheierea din 12 octombrie 2022, emisă de către Judecătoria Bălţi sediul central pe cauza nr.2-4620/2022 i se îngrădeşte accesul liber la justiţie, indicând că încheierea dată constituie o discriminare drepturilor acestuia la înfăptuirea justiţiei.

Potrivit art. l al Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544XIII din 20.07.1995, puterea judecătorească se exercită numai prin instanţă judecătorească în persoana judecătorului, unicul purtător al acestei puteri. Judecătorul este persoana învestită constituţional cu atribuţii de înfăptuire a justiţiei, pe care le execută în baza legii. Judecătorii instanţelor judecătoreşti sînt independenţi, imparţiali şi inamovibili şi se supun numai legii. Judecătorii iau decizii în mod independent şi imparţial şi acţionează fără niciun fel de restricţii, influenţe, presiuni, ameninţări sau intervenţii, directe sau indirecte, din partea oricărei autorităţi, inclusiv judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicţiilor nu poate aduce atingere independenţei individuale a judecătorului, iar potrivit art.2 al Legii menţionate, Judecătorii din toate instanţele judecătoreşti au un statut unic şi se disting între ei numai prin împuterniciri şi competenţă.

Prin Hotărârea nr. 16 din 12 iunie 2007, Curtea Constituţională a statuat că: „[...] violarea principiului egalităţii şi nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferenţiat în cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă şi rezonabilă, sau când există o disproporţie între scopul urmărit şi mijloacele folosite”. Curtea a subliniat că pluralismul, toleranţa şi sinceritatea caracterizează o „societate democratică”. Deşi uneori trebuie să subordoneze interesele indivizilor celor ale unui grup, democraţia nu se reduce la supremaţia constantă a opiniei unei majorităţi, ci dispune un echilibru, care asigură indivizilor minoritari un tratament just şi care evită orice abuz al unei poziţii dominante.

La caz, reieşind din prevederile legale enunţate, circumstanţele de fapt stabilite, instanţa de judecată concluzionează că, reclamantul neîntemeiat invocă şi pretinde constatarea faptului discriminării, aşa cum nu este prezent nici un semn, acţiune, criteriu, prevedere, sau tratare, caracteristică discriminării directe sau indirecte, or, în cuprinsul încheierii din 12 octombrie 2022 emisă de către Judecătoria Bălţi sediul Central pe cauza nr.2-4620/2022, nu se conţine nici unul din elementele expuse mai sus. Or, potrivit art. 15 alin. (l-2) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr.64 din 23.04.2010, Persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informaţiei şi/sau persoanei juridice care a răspîndit-o rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului cauzat. In caz de deces al

persoanei defăimate, cererea prealabilă se depune de către persoana interesată; Cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informaţia defăimătoare. Acesta este un termen de prescripţie. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile.

Potrivit art. 19 alin. (1) al Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalităţii, persoana care înaintează o acţiune în instanţa de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumţia existenţei unui fapt de discriminare.

Potrivit art. 166 alin. (1) Cod Procedură Civilă RM, „Oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept trebuie să depună în instanţa competentă o cerere de chemare în judecată".

Conform art. 167 alin. (1) lit. a) Cod Procedură Civilă RM, „la cererea de chemare în judecată se anexează copiile de pe cererea de chemare în judecată şi de pe înscrisuri, certificate de către parte, pe proprie răspundere, într-un număr egal cu numărul de pârâţi şi de intervenienţi, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rând de copii pentru instanţă. Copiile vor fi certificate de către parte pentru conformitate cu originalul. **Dacă înscrisurile şi cererea de chemare în judecată sunt făcute într-o limbă străină, instanţa dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege**".

Colegiul Civil constată că raportul juridic litigios dedus judecăţii constă în constatarea faptului discriminării, încălcării drepturilor reclamantului prin neadmiterea accesului la justiţie şi anume prin restituirea cererii de chemare în judecată a reclamantului Gordaş Igor privind depunerea acesteia într-o altă limbă decât cea de stat.

Potrivit art. 1, alin. (3) Constituţia RM, „Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sunt garantate".

Potrivit art. 10 alin. (1) Constituţia RM, statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună şi indivizibilă a tuturor cetăţenilor săi.

Alin. (2) al aceluişi articol stabileşte expres că Statul recunoaşte şi garantează dreptul tuturor cetăţenilor la păstrarea, la dezvoltarea şi la exprimarea identităţii lor etnice, culturale, lingvistice şi religioase".

La data depunerii cererii de chemare în judecată, funcţiona legea nr. 234 din 16.12.2020 cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

Astfel că prevederile art. 13 Constituţia RM la data când legea nominalizată era în vigoare, prevedea la alin. (1) că „limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcţionând pe baza grafiei latine”.

Alin. (2) al aceluiași articol stabilește că „Statul recunoaşte şi protejează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea şi la funcţionarea limbii ruse şi a altor limbi vorbite pe teritoriul ţării”.

Potrivit art. 16 alin. (2) Constituţia RM, „toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială”.

Dreptul populaţiei de a utiliza limba oficială a statului şi dreptul cetăţenilor care aparţin minorităţilor naţionale de a-şi utiliza limba maternă pot coexista, dacă atât majoritatea, cât şi minorităţile au o atitudine pozitivă reciprocă în relaţia lor. Drepturile lingvistice ale minorităţilor etnice sunt garantate şi protejate atât la nivel naţional, cât şi la nivel internaţional.

Republica Moldova este parte la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului din 4 noiembrie 1950 şi trebuie să asigure în mod efectiv dreptul garantat de articolul 14 privind interzicerea discriminării.

Potrivit Cartei Sociale Europene revizuite din 3 mai 1996 Republica Moldova trebuie să protejeze dreptul prevăzut de articolul E cu privire la nediscriminare.

Republica Moldova este parte la Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice din 16 decembrie 1966, al cărui articol 27 protejează drepturile lingvistice ale minorităţilor.

Nu în ultimul rând, Republica Moldova este parte a Convenţiei-cadru pentru Protecţia Minorităţilor Naţionale din 1 februarie 1995, care garantează drepturile lingvistice ale minorităţilor.

Astfel că punerea în balanţă în materie de utilizare, învăţare sau predare a limbii de stat şi a dreptului la păstrarea, dezvoltarea şi exprimarea limbilor minorităţilor etnice sunt principiile generale garantate prin convenţiile menţionate mai sus.

Colegiul Civil relevă că limba moldovenească a devenit desuetă pe parcursul mai multor ani, or Republică Sovietică Socialistă Moldovenească nu mai există din 23 mai 1991, când numele statului s-a modificat în Republica Moldova, la rândul său, legile privind formarea gramaticală a limbii şi limba vorbită pe teritoriul statului au începu să se schimbe, aşadar, prin Hotărârea

Curţii Constituţionale nr. 17 din 04.06.2018 pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi referitoare la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova şi a articolului 4 alin. (2) din Codul jurisdicţiei constituţionale, Curtea a declarat neconstituţionale articolul 4 alin. (2) din Codul jurisdicţiei constituţionale, adoptat prin Legea nr. 502 din 16 iunie 1995, şi articolul 31 alin. (2) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională şi a constatat desuetudinea Legii nr. 3465 din 1 septembrie 1989 cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti.

Existența unui paternalism în materie de utilizare a limbilor în general, incompatibil cu realitățile europene prezente în materie de drepturi fundamentale Curtea a stabilit că dovadă a caracterului desuet al acesteia reprezintă obligativitatea utilizării limbii ruse ca limbă de comunicare între naţiunile din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, iar Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste s-a destrămat pe 26 decembrie 1991. De altfel, dacă ar fi acceptată vigoarea legii în discuție, această obligaţie ar constitui o altă impunere a unei concepții de o manieră paternalistă, atipică pentru perioada contemporană. Naţiunile statelor succesoare ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste pot utiliza ca limbă de comunicare orice limbă doresc, important fiind actul înțelegerii.

Colegiul Civil constată că caracterul desuet al limbii moldovenești vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești a fost constatat.

Într-o altă ordine de idei, art. 1, alin. (1) Legea nr. 121 din 25.05.2012, cu privire la asigurarea egalităţii, stipulează că „Scopul prezentei legi este prevenirea şi combaterea discriminării, precum şi asigurarea egalităţii tuturor persoanelor aflate sub jurisdicţia Republicii Moldova în sferele politică, economică, socială, culturală şi alte sfere ale vieţii, fără deosebire de rasă, culoare, origine naţională, etnică şi socială, statut social, cetăţenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenenţă politică, avere, naştere sau orice alt criteriu”.

Colegiul Civil constată că restituirea unei cereri de chemare în judecată în temeiul art. 167 alin. (1) lit. a) Cod Procedură Civilă RM nu poate fi privită ca o acțiune ce atentează la drepturile reclamantului, or potrivit art. 171 alin. (1) Cod Procedură Civilă „După ce constată că cererea a fost depusă în judecată fără a se respecta condiţiile art.166 şi 167 alin.(1) lit.a), b), c) şi e), judecătorul emite, în cel mult 5 zile de la repartizarea cererii, o încheiere pentru a nu se da curs cererii, comunicând persoanei care a depus cererea

acest fapt de încălcare şi acordându-i un termen rezonabil pentru lichidarea neajunsurilor", astfel legiuitorul, în scopul nediscriminării, neîncălcării drepturilor persoanelor prin neadmiterea accesului la justiţie a insitutit norma legală menţionată, acordând acestora posibilitatea de a înlătura neajunsurile stabilite, or prevederile art. 24 alin. (1) Cod Procedură Civilă în redacţia din 26.08.2022 prevedea că judecarea cauzelor civile în instanţele judecătoreşti se desfăşoară în limba moldovenească, iar potrivit prevederilor art. 13 Constituţia RM cu modificările în vigoare la 01.04.2022, prevedea la alin. (1) că „limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcţionând pe baza grafiei latine", astfel că limba moldovenească nu poate fi egalată cu limba rusă, limba în care reclamantul Gordaș Igor a înaintat cererea de chemare în judecată la data de 29.11.2022.

Conform art. 2 Legea cu privire la asigurarea egalităţii nr.121 din 25.05.2012, (1), termenii de mai jos au următoarele semnificaţii:

discriminare – orice deosebire, excludere, restricţie ori preferinţă în drepturi şi libertăţi a persoanei sau a unui grup de persoane, precum şi susţinerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;

discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puţin favorabilă decît tratarea altei persoane într-o situaţie comparabilă;

discriminare indirectă – orice prevedere, acţiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane faţă de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de prezenta lege, în afară de cazul în care acea prevedere, acţiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim şi dacă mijloacele de atingere a acelui scop sînt proporţionale, adecvate şi necesare;

În conformitate cu prevederile art.18 alin. (1) lit.a)-e) Legea cu privire la asigurarea egalităţii nr.121 din 25.05.2012, orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acţiune în instanţa de judecată şi să solicite: a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale; b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale; c) restabilirea situaţiei anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material şi moral ce i-a fost cauzat, precum şi recuperarea cheltuielilor de judecată; e) declararea nulităţii actului care a condus la discriminarea sa.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în jurisprudenţa sa constantă că, discriminarea constă în tratarea de o manieră diferită şi fără o justificare obiectivă şi rezonabilă a persoanelor aflate în situaţii comparabile. De asemenea, Curtea Europeană a reiterat faptul că pentru a pune problema

discriminării trebuie să existe un tratament diferenţiat al persoanelor care se află în situaţii analogice sau relativ similar.

Astfel, Colegiul Civil constată că la emiterea încheierii din 12.10.2022 de către Judecătoria Bălţi, sediul central, apelantul Gordaș Igor nici într-un fel nu a fost discriminat, or prevederile legii procesual civile şi anume art. 167 alin. (1) lit. a) se referă la toţi cetăţenii Republici Moldova, fără excepţii, iar prin restituirea cererii de chemare în judecată nu se atestă vreun tratament diferenţiat sau o tratare într-o manieră diferită şi fără o justificare obiectivă şi rezonabilă a lui Gordaș Igor.

Colegiul civil va reţine concluzia instanţei de fond privind respingerea pretenţiilor reclamantului privind încetarea continuării discriminării şi încălcării drepturilor acestuia prin emiterea încheierii din 12.10.2022 de către Judecătoria Bălţi sediul Central ; repunerea în poziţia iniţială care a fost pînă la încălcarea drepturilor acestuia ; recunoaşterea ilegalităţii încheierii din 12.10.2022 emisă de către Judecătoria Bălţi sediul Central pe cauza nr.2-4620/2022.

Sub un alt aspect, referitor la cerinţa lui Gordaș Igor privind repararea prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei, se va reţine că, potrivit articolului 1998 alin. (1) Codul civil, Cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

Articolul 2036 alin. (1) Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Potrivit prevederilor descrise de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporţionalitate cu atingerea adusă reputaţiei, avînd în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea şi gravitatea atingerii adusă acestora. în situaţia daunelor morale datorită naturii lor nepatrimoniale o evaluare exactă a acestora în bani nu este posibilă, întinderea despăgubirilor realizîndu-se prin apreciere raportată la elementele de fapt.

Totodată, potrivit art. 2037 alin. (1) Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate.

Reclamantul/apelant pretinde la încasarea prejudiciului moral ca urmare a emiterii încheierii din 12 octombrie 2022 de către Judecătoria Bălţi sediul Central pe cauza nr.2-4620/2022.

În context, se va menţiona că, prejudiciul constituie consecinţele negative cu caracter nepatrimonial (moral) al faptei ilicte apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. Pentru a admite acţiunea în despăgubirea prejudiciului moral, trebuie întrunite următoarele condiţii: - suportarea unui prejudiciu moral; - fapta ilicită recunoscută de lege ca fiind una care atrage despăgubirea prejudiciului, iar obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferinţelor psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanţe şi în baza căror acţiuni (inacţiuni) i-au fost cauzate suferinţe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

Obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită reclamantul, astfel în cererea privind compensarea prejudiciului moral acesta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanţe şi în baza căror acţiuni (inacţiuni) i-au fost cauzate suferinţe morale (psihice) sau fizice şi prin ce se manifestă acestea.

Reieşind din cele expuse Colegiul reţine drept neîntemeiată cerinţa privind încasarea prejudiciului moral, ori faptul descriminării nu a fost stabilit.

Din considerentele menţionate şi având în vedere faptul că, hotărârea primei instanţe este întemeiată şi legală, iar motivele invocate de către apelant sunt neîntemeiate, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi de a menţine hotărârea primei instanţe

În baza art.385 lit. a) CPC, Colegiul Civil

decide:

Se respinge apelul declarat de Gordaș Igor.

Se menţine hotărîrea Judecătoriei Drochia, sediul central din 21 septembrie 2023, adoptată în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Gordaș Igor împotriva Puterii Judecătorești a republicii Moldova, în persoana sistemului unic judecătoresc naţional compus din 504 judecători și Judecătoriei Bălți privind constatarea faptului discriminării, încălcarea dreptului prin neadmiterea la accesul la justiţie şi încasarea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele de şedinţă, judecător Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Andrian Ciobanu